

Gottfried Wilhelm Leibniz

Ο Gottfried Wilhelm Leibniz ήταν Γερμανός φιλόσοφος, ιστορικός, βιβλιοθηκονόμος, νομικός, φυσικός και μαθηματικός. Μιλούσε άπταιστα γερμανικά, γαλλικά και λατινικά, γλώσσες που χρησιμοποίησε στις διάφορες δημοσιεύσεις του. Ανέπτυξε τον διαφορικό και τον ολοκληρωτικό λογισμό παράλληλα και ανεξάρτητα από τον Newton. Ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς φιλοσόφους της εποχής του και χαρακτηρίστηκε ως ο «πολυμαθέστερος άντρας μετά τον Αριστοτέλη».

Γεννήθηκε στη Λειψία της Γερμανίας το 1646. Ο πατέρας του, που ήταν αντιπρόεδρος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου, πέθανε όταν αυτός ήταν μόλις έξι ετών. Ωστόσο στον νεαρό Leibniz είχε ήδη ενσταλαχτεί η επιθυμία της ανάγνωσης και της μελέτης. Όταν ήταν παιδί έμαθε μόνος του λατινικά και ασχολήθηκε με τους λατινικούς κλασικούς καθώς και τα φιλοσοφικά και θεολογικά έργα που περιείχε η μεγάλη βιβλιοθήκη του πατέρα του. Το 1661, σε ηλικία 15 ετών, γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο της Λειψίας όπου μελέτησε κυρίως φιλοσοφία. Πήρε το πτυχίο του το 1663, το μάστερ του το 1664 και μολονότι ετοίμασε μια διατριβή για το διδακτορικό του στα Νομικά, το πανεπιστήμιο αρνήθηκε να του απονείμει τον τίτλο, το πιθανότερο εξαιτίας κάποιων πολιτικών προβλημάτων που αντιμετώπιζε η σχολή. Έτσι, ο Leibniz εγκατέλειψε τη Λειψία και πήρε τον τίτλο του διδάκτορα από το Πανεπιστήμιο Altdorf της Νυρεμβέργης το 1667.

Με τη διατριβή του στα νομικά τράβηξε την προσοχή του αρχιεπισκόπου, ο οποίος του ανέθεσε την αναθεώρηση του νομικού κώδικα και τον εισήγαγε σε θέματα πολιτικής και διπλωματίας. Υπηρέτησε ως διπλωμάτης αρχικά για τον Εκλέκτορα του Mainz και για το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης ζωής του ως σύμβουλος του Δούκα τον Ανόβερου. Μέσω της δουλειάς του, του δόθηκε η ευκαιρία για ταξίδια, στα οποία έκανε και μερικές ιδιαίτερες γνωριμίες, όπως η γνωριμία με τον φιλόσοφο Σπινόζα.

Ο Leibniz είχε έρθει σε επαφή με τα ανώτερα μαθηματικά κατά τη διάρκεια μιας σύντομης διαμονής του στο Πανεπιστήμιο της Ιένας το 1663 και είχε αρχίσει να επεξεργάζεται το έργο που πίστευε ότι θα ήταν η πιο σημαντική συνεισφορά του στη φιλοσοφία, η ανάπτυξη ενός αλφαβήτου της ανθρώπινης σκέψης, ενός τρόπου να αναπαρασταθούν όλες οι θεμελιώδεις έννοιες συμβολικά και μιας μεθόδου να συνδυαστούν αυτά τα σύμβολα για να αναπαρίστανται πιο περίπλοκες έννοιες. Μολονότι ο Leibniz ουδέποτε ολοκλήρωσε αυτό το σχέδιο, οι αρχικές του ιδέες περιέχονται στο έργο του «Διατριβή περί της συνδυαστικής τέχνης» που δημοσίευσε το 1666. Λίγα χρόνια αργότερα, ο Christian Huygens ώθησε τον Leibniz στην αιχμή της μαθηματικής έρευνας κατά την παραμονή του τελευταίου στο Παρίσι από το 1672 έως το 1676, ενθαρρύνοντάς τον να μελετήσει έργα όπως η έκδοση της Γεωμετρίας του Descartes από τον van Schooten και τα κείμενα του Pascal. Έτσι ο Leibniz ήταν σε θέση να αρχίσει τις μελέτες που τον οδήγησαν στην επινόηση της δικής του εκδοχής του διαφορικού και του ολοκληρωτικού λογισμού προς το τέλος της περιόδου αυτής. Ωστόσο, μόνον περίπου δέκα χρόνια αργότερα άρχισε να δημοσιεύει τα αποτελέσματά του σε σύντομες σημειώσεις στο γερμανικό επιστημονικό περιοδικό Acta eruditorum, του οποίου ήταν αρχισυντάκτης.

Ο νέος λογισμός έγινε γνωστός στην επιστημονική κοινότητα από τον Leibniz, που ωστόσο δεν έκανε καμία αναφορά στον Newton, με τον οποίο είχε σχετική αλληλογραφία. Τρία χρόνια αργότερα δημοσίευσε ο Newton το έργο του με τίτλο «Principia», μέσα στο οποίο εμφανίζονται στοιχεία του διαφορικού λογισμού. Το 1708 ο John Keill κατηγορήσε τον Leibniz ότι χρησιμοποίησε το έργο του Newton για να συνθέσει το δικό του. Ο Leibniz έστειλε επιστολή διαμαρτυρίας στη Βασιλική Εταιρία, στην οποία όμως πρόεδρος ήταν ο Newton. Ένα χρόνο μετά, η επιτροπή, που ορίστηκε από τη Βασιλική Εταιρία, αναγνώρισε ότι η πρώτη δημοσίευση άνηκε στον Leibniz, όμως στήριξε πως η ανακάλυψη ήταν του Newton. Ο Leibniz δεν τα παράτησε διεκδικώντας την «πατρότητα» του λογισμού και ξέσπασε διαμάχη μεταξύ των δύο επιστημόνων μέχρι και το θάνατο του Leibniz το 1716.

Ο Leibniz παρουσιάζονταν συχνά σαν Gottfried von Leibniz, όμως δεν προκύπτει από κανένα έγγραφο ότι είχε αριστοκρατικό τίτλο. Υπήρξε ένας γοητευτικός και ευγενής άνθρωπος, με έντονη αίσθηση του χιούμορ και της φαντασίας. Είχε πολλούς φίλους και οπαδούς στην Ευρώπη και πιο γνωστούς τον De l' Hospital και τους αδερφούς Bernoulli. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του, εξαιτίας της διαμάχης που είχε με τον Newton, είχε γίνει ανεπιθύμητος στους επιστημονικούς κύκλους, με αποτέλεσμα να μην τον τιμήσει κανείς στην κηδεία του. Παρόλο που ήταν μέλος της Βασιλικής Εταιρίας και της Ακαδημίας των Επιστημών κανένας οργανισμός δεν τίμησε το θάνατό του.

Πηγές:

Victor J Katz (2013). *Ιστορία των Μαθηματικών*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης